



Sygn. akt I KS 3/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

w sprawie **M. G. , M. O. i A. P.**

oskarżonych z art. 159 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 kwietnia 2022 r.

skargi pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych,

od wyroku Sądu Okręgowego w Ś.

z dnia 27 października 2021 r., sygn. akt IV Ka (...)

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 28 kwietnia 2021 r., sygn. akt III K (...)

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Ś. do ponownego rozpoznania w postępowania
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z 28 kwietnia 2021 r., sygn. akt III K (...),
M. G., M. O. a także A. P. zostali uznani za winnych popełnienia przestępstwa z
art. 159 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za ten czyn wymierzono

im kary po roku pozbawienia wolności. M. G. zaliczono na poczet orzeczonej kary okres pozbawienia wolności w sprawie (pkt II), zaś na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzeczono od oskarżonych na rzecz S. W. oraz A. N. nawiązki po 5000 zł (pkt. III i IV). Rozstrzygnięto także w przedmiocie kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Ś., po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych a także pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych, wyrokiem z 27 października 2021 r., sygn. akt IV Ka (...), zaskarżony wyrok Sądu I instancji uchylił i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Skargę na podstawie art. 539a § 1 k.p.k. na wyrok Sądu odwoławczego, wniósł pełnomocnik A. W. i S. W., który temu orzeczeniu zarzucił rażące naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie zaskarżonego apelacją wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w celu przesłuchania pokrzywdzonych i oskarżonych, podczas gdy przepis ten upoważnia do takiej decyzji wówczas, gdy konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości, w sytuacji gdy w przedmiotowej sprawie istnieją podstawy do uzupełnienia materiału dowodowego i przy braku przesłanek wynikających z art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k. – wydania wyroku reformatoryjnego, a nie kasatoryjnego.

Podnosząc ten zarzut, pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Ś. jako sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu I instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Zawarty w tym przepisie zwrot „wyłącznie” oznacza, że określony w nim katalog podstaw wniesienia skargi ma

charakter zamknięty i ogranicza się do dwóch uchybień: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych oraz naruszenia art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. Zgodnie z tym ostatnim przepisem uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania limitowane jest wystąpieniem wypadków z art. 439 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub koniecznością przeprowadzenia przewodu w całości.

Jak wynika z zaskarżonego skargą wyroku, Sąd Okręgowy uzasadniając swoją decyzję wskazał, że w przedmiotowej sprawie zachodzi potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego, którą ma tłumaczyć nie dość skrupulatna i przez to również niewystarczająca analiza zgromadzonego materiału dowodowego, który wymaga również uzupełnienia. Zdaniem Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy przede wszystkim nie wyjaśnił w sposób przekonujący swojego stanowiska i nie jest to tylko wynik niedostatków sporządzonego przezeń uzasadnienia, lecz brak poczynienia w toku rozprawy niezbędnych ustaleń, które istotnie zakłócały także kontrolę instancyjną w tej sprawie.

Z dalszej argumentacji wynika, że Sąd II instancji zanegował przyjętą przez Sąd I instancji kwalifikację prawną przypisanych oskarżonym czynów (w tym z art. 159 § 1 k.k.), zwracając przy tym uwagę na nierozważenie możliwości przyjęcia art. 158 § 1 k.k. co do niektórych z nich. Jak podkreślano, zastrzeżenia budził również przyjęty za aktem oskarżenia opis przypisanego oskarżonym czynu, w którym nie doprecyzowano, który z uczestników bójki używał niebezpiecznego narzędzia. Sąd odwoławczy dostrzegł również potrzebę ponownego przesłuchania pokrzywdzonych, oskarżonych oraz odtworzenia zapisu z monitoringu, gdyż Sąd *meriti* czyniąc ustalenia odnośnie roli każdego z uczestników zdarzenia, powinien posiłkować się tym właśnie ostatnim dowodem. Kolejne uwagi Sądu II instancji dotyczyły konieczności ustalenia, jakim przedmiotem posługiwali się sprawcy, skoro w tym aspekcie istniały poważane rozbieżności, co z kolei pozwoli kategorycznie stwierdzić, czy był to w istocie niebezpieczny przedmiot w rozumieniu art. 159 k.k. Sąd Rejonowy powinien również poczynić rozważania na temat zmaterializowania warunków do zastosowania wobec oskarżonych art. 25 § 1 k.k. i art. 25 § 2 k.k. oraz przyjęcia kwalifikacji odnośnie znamion z art. 157 § 1 k.k. w stosunku do A. N.,

czemu z pewnością posłuży dokumentacja medyczna, o którą należy wystąpić, dotycząca leczenia pokrzywdzonych.

W następstwie takich twierdzeń Sąd odwoławczy podsumował, iż zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu na nowo w całości, albowiem „postępowanie dowodowe nie doprowadziło do poczynienia żadnych ustaleń stanu faktycznego” przez Sąd Rejonowy.

Powołane wyżej wywody Sądu Okręgowego w Ś. i wskazane w nich przyczyny uchylenia zaskarżonego wyroku nie pozwalają na przyjęcie, że w niniejszej sprawie został spełniony wymagany warunek wydania kasatoryjnego wyroku, tj. konieczność przeprowadzenia przewodu na nowo w całości. Uzasadnia to stanowisko, że wydane przez Sąd odwoławczy orzeczenie zapadło z rażącą obrazą art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., co zasadnie podniósł w skardze skarżący.

Uwagi i wytyczne Sądu odwoławczego skupiają się bowiem w głównej mierze na zagadnieniach natury materialnoprawnej, których rozwikłanie nie wymaga powtórzenia przewodu sądowego w całości, ale co do zasady poprawnej analizy poszczególnych przepisów prawa materialnego w kontekście ujawnionych okoliczności tej sprawy, w tym także zachowania oskarżonych. W tym celu wystarczający w znacznej mierze jest zebrany do tej pory materiał dowodowy, który przecież – jak wynika z zaleceń Sądu – tylko w niewielkim zakresie wymaga uzupełnienia (przesłuchanie oskarżonych, pokrzywdzonych, odtworzenie zapisu monitoringu, pozyskanie dokumentacji medycznej), a jak dodatkowo zauważono, do części dowodów istnieje także możliwość skorzystania z uprawnień wynikających z art. 442 § 2 k.p.k. (część uzasadnienia 5.3.1.). Podkreślenia wymaga również fakt, że z uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego nie wynika nawet, jakich treści nie zawierają przeprowadzone dotąd dowody osobowe, by była konieczność przeprowadzenia ich ponownie. Nie wynika z niego bowiem, z powodu jakich braków w zabezpieczonych procesowo wypowiedziach (protokoły wyjaśnień i zeznań, protokoły rozprawy głównej) nie jest możliwe dokonanie analizy materiału dowodowego w postępowaniu odwoławczym, przez pryzmat wyszczególnionych przez Sąd Okręgowy kwestii. Okoliczność ta nasuwa zastrzeżenia w ogóle co do potrzeby ponownego przesłuchania wymienionych przez Sąd II instancji osób.

Potrzeba ponownego przesłuchania określonej osoby nie może być wynikiem abstrakcyjnego stwierdzenia i zalecenia sądu odwoławczego. Powinna być bowiem skonkretyzowana do określonych braków danego dowodu osobowego, który wynika z dotąd przeprowadzonych czynności. Inaczej mówiąc, potrzebę ponownego przesłuchania określonej osoby w kontekście przesłanki z art. 437 § 2 k.p.k. należy wiązać z tym, że w trakcie dotychczasowego postępowania nie została ona przesłuchana na istotne okoliczności z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera jednak informacji, na jakie okoliczności zarówno oskarżeni, jak i pokrzywdzeni powinni być przesłuchani ponownie ze względu na pominięcie ich w dotychczas prowadzonych czynnościach.

W razie stwierdzenia konkretnych treściowych braków części dowodów osobowych i nieosobowych, Sąd II instancji był zarówno uprawniony, jak i zobowiązany do tego, by czynności dowodowe autonomicznie przeprowadzić, skoro aktualnie obowiązujące regulacje postępowania odwoławczego, w tym wynikające z art. 452 k.p.k., wskazują na znaczne możliwości orzekania reformatoryjnego sądu odwoławczego, także w oparciu o dowody przeprowadzone wyłącznie w tej fazie postępowania. Zmiana wyroku sądu I instancji, także zresztą utrzymanie go w mocy, wykluczone jest jedynie wówczas, gdyby w postępowaniu odwoławczym należało przeprowadzić przewód sądowy w całości, a więc przeprowadzić wszystkie dowody na nowo.

Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi, gdyż Sąd II instancji stwierdził wyłącznie braki postępowania pierwszoinstancyjnego o charakterze wręcz argumentacyjnym, zaś w bardzo niewielkim zakresie o charakterze dowodowym, gdyż uwzględniając powyższe zastrzeżenia, realnie wymagane jest pozyskanie dokumentacji medycznej i odtworzenie monitoringu. Czynności w ponownym postępowaniu, pomijając niewyjaśnioną przez Sąd odwoławczy w kontekście braków treściowych w przeprowadzonych dotąd dowodach, potrzebę przesłuchania wymienionych przezeń osób, wymagają nie tyle ponowienia procesu, co uzupełnienia go w niewielkim zakresie oraz poprawnej analizy.

Potrzeba realizacji takich czynności nie mieści się w podstawach uchylenia wyroku, wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k. Sąd Okręgowy dostrzegając

konieczność przeprowadzenia zaledwie kilku dowodów oraz stwierdzając niedostatki i błędy w prawnokarnej ocenie zachowania poszczególnych uczestników bójki, powinien bowiem wykazać inicjatywę dowodową w celu wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy i w miarę możliwości następnie usunąć stwierdzone uchybienia. Oceny tej nie przełamuje twierdzenie o zupełnych brakach dowodowych tego postępowania. Przeczy temu w szczególności zakres zleconych przez Sąd Okręgowy czynności zmierzających do uzupełnienia tego postępowania i przyczyna tego zlecenia. Pozostała argumentacja tego Sądu wskazuje *in concreto* na braki uzasadnienia, które według art. 437 § 2 i art. 455a k.p.k. nie mogą stanowić podstawy uchylenia wyroku sądu I instancji.

Podsumowując należy zatem stwierdzić, że orzeczenie kasatoryjne Sądu odwoławczego wadliwie opierało się na konstatacji, że istnieje konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, podczas gdy potrzeba taka nie wynikała z wywodów, jakie zawarte zostały w uzasadnieniu tego Sądu.

W tej sytuacji doszło do naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. i dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.